

BRANDWEER
MUSEUM
WASSENAAR
DE VAN DER MARK COLLECTIE

Jaarverslag 2014

oud-politieman Piet Haasnoot vertelt over zijn ervaringen bij de Schoolstraatbrand in 1986

een jeugdige bezoeker tijdens het museumweekend

Voorwoord

Het Brandweermuseum Wassenaar is een klein vrijwilligersmuseum maar vervult een belangrijke rol bij het beheer en onderhoud van Wassenaars cultureel erfgoed. Het is echter vaak spijtig te constateren dat ondanks alle inzet van deze vrijwilligers, de betrokkenheid van Wassenaarders bij het museum beperkt blijft. Ook de financiële bijdrage voor het beheer en onderhoud van dit unieke bezit in eigendom van de gemeente Wassenaar is te beperkt. Voor de continuïteit van het museum kan gevreesd worden als Kees Plaisier door het klimmen der jaren zal moeten stoppen met zijn activiteiten.

De financiële middelen van het museum blijven zoals gesteld beperkt maar door inzet en inventiviteit van de vrijwilligers, donateurs en sponsors blijkt er toch veel mogelijk te zijn. Zo werd met behulp van sponsors de toegankelijkheid van de museumcollectie verbeterd. Tekstpanelen en de aanraakschermplaatjes werden geplaatst om het museum interactiever te maken.

Het programma bracht, onder de inspirerende inzet van Kees Plaisier, in het afgelopen jaar weer voor ieder wat wils. In 2014 zijn diverse tentoonstellingen en activiteiten georganiseerd waarvan een deel gericht was op kinderen. In dit jaarverslag vindt u daarvan een uitgebreid overzicht.

Het symposium 'Lang leve de kleine musea' mag in dit voorwoord niet onbesproken blijven. Tijdens het symposium werd door direct betrokkenen uit andere kleine musea van gedachten gewisseld over de rol, positie en de kansen van een klein museum. Opvallend was daarbij te moeten constateren dat elders meer waarde gehecht wordt aan cultureel erfgoed dan in Wassenaar en kleine musea gekoesterd worden door de lokale samenleving.

Het brandweermuseum Wassenaar; geschiedenis, kunst, cultuur, de brandweer in de samenleving, het menselijk aspect. Voor jong en oud. Leuk, leerzaam, verrassend! Typering uit voorgaande jaren welke nog steeds volop van toepassing zijn.

Het bestuur van de Stichting Beheer Brandweermuseum bedankt allen die zich in 2014 hebben ingezet voor het Brandweermuseum Wassenaar. Wij proberen alles te doen om de continuïteit van het brandweermuseum te garanderen. U ook?

Namens de Stichting Brandweermuseum Wassenaar,

Voorzitter Rob Gussekloo

1. In dit jaarverslag:
  - . terugblik
  - . het museum en het publiek
  - . samenwerking
  - . zorg voor de collectie
  - . pers, publiciteit en sociale media
  - . schenkingen
  - . bezoekerscijfers
  - . vrijwilligers
  - . de financiën

2. terugblik

2014 was een goed jaar voor het museum. In het museum zelf kwamen er 2649 bezoekers en op andere locaties bereikten we nog eens bijna 1200 mensen. Het aantal vrijwilligers nam weer wat toe. Met nieuwe tekstpanelen en enkele aanraakschermen is de informatie voor de bezoeker in het museum aanmerkelijk verbeterd. De meeste teksten zijn nu ook in het Engels. Ook de website heeft een Engelse versie gekregen. Het is ook dit jaar gelukt een groot aantal activiteiten te realiseren.

Kortom, het gaat goed, maar er zijn ook zorgen. Vooral achter de schermen is er nog veel te doen, in het bijzonder met betrekking tot de collectie: registratie, documentatie, onderhoud en restauratie, opbergen. We hebben te weinig ruimte om de collectie die niet in de vaste opstelling kan verantwoord op te slaan, zoals de textielcollectie (uniformen e.d.). Dat geldt ook voor materiaal zoals dat van de reizende tentoonstelling en ander tentoonstellingsmateriaal. Oproepen voor opslagruimte leverden geen resultaat op. Ook in 2014 is het helaas niet gelukt om geschikte ruimte te vinden voor de stalling en restauratie van de twee historische voertuigen die het museum bezit.

De Magirus uit 1931, in beheer bij de Stichting Historisch Brandweermaterieel in Den Haag, mogen we regelmatig lenen. Tot vreugde van de jeugdige bezoekers.

3. het museum en het publiek

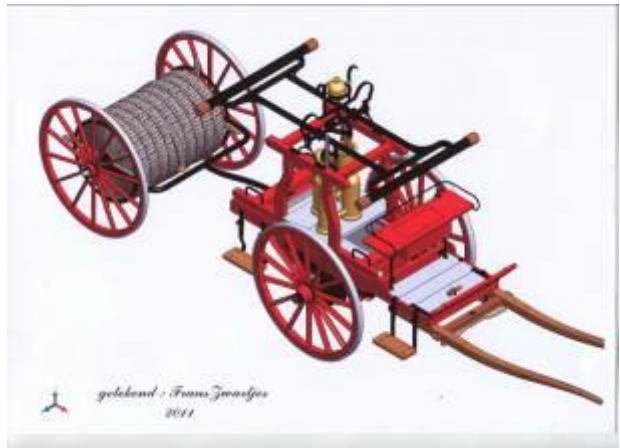
In de missie van het museum staat: *Het Brandweermuseum Wassenaar brengt de geschiedenis van de (Wassenaarse) brandweer tot leven.*

Voor ons betekent dat : de kennis en de verzameling op onverwachte manieren voor zoveel mogelijk mensen toegankelijk maken, zodat hun nieuwsgierigheid wordt gewekt.

a. tradities ofwel vaste punten op de museumagenda

Onze eigen tradities zijn het vieren van de verjaardag van Jan van der Heijden, de innovatiedag en de kerstkindermiddag. Vanzelfsprekend doen we ook mee met het Nationaal Museumweekend en met de Open Monumentendag.

Zoals gebruikelijk bij de verjaardag van Jan van der Heijden is er een dag voor Engelssprekenden en een dag voor Nederlandsprekenden. Ook nu weer leverden de brandweehistorici Peter Snellen en Gerard Koppers hun deskundige bijdrage.

Op 1 maart sprak Peter Snellen over "life and work of Jan van der Heijden" en op 2 maart Gerard Koppers over "Belder, een beroemde navolger van Jan van der Heijden". (de tekening van de Belder-spruit is van de hand van Frans Zwartjes)

blusrobot tijdens de innovatiedag

Voor de voorbereiding van de jaarlijkse innovatiedag hebben we veel te danken aan Hans Versnel en Jan van der Laan van het IFV (Instituut voor Fysieke Veiligheid van Brandweer Nederland).

Het Museumweekend was in 2014 niet zo succesvol als het jaar daarvoor. De belangrijkste reden was dat we niet meer mochten deelnemen aan de landelijke publiciteit. Die is sinds begin 2014 voorbehouden aan leden van de Nederlandse Museum Vereniging. We zijn dan niet te vinden op de landelijke website en dat scheelt meer dan de helft in het aantal bezoekers.

De jaarlijkse kerstkindermiddag kan alleen plaatsvinden dank zij de goede samenwerking met de Wassenaarse brandweer. In het museum is de Kerstman die vertelt en voorleest en bij de brandweerkazerne is er een spuitspel.

b. tentoonstellingen

De eerste tentoonstelling in 2014 (al begonnen eind 2013) was “bladzijden uit een onbekend boek”, over het fotoplakboek dat onze oprichter Van der Mark maakte over “Boerderijen en historische gebouwen in Wassenaar”.

Van februari tot oktober was er een tentoonstelling in de bibliotheek van Wassenaar “het Brandweermuseum pakt uit”.

De grote vitrine in de bibliotheek met “het Brandweermuseum pakt uit”

In de zomer hebben we de tentoonstelling “brandweer in stripverhalen” uit 2011 weer even terug laten komen. De opening ervan was uniek. Twee bekende striptekenaars: Eric Heuvel en Martin Lodewijk hebben op het bordes van De Paauw historische voertuigen getekend: de Spuit 41 van Voorschoten en de Magirus uit 1931 die in Wassenaar heeft gediend. De originele tekening van Spuit 41 van de hand van Martin Lodewijk is aan de Stichting Spuit 41 geschonken.

Martin Lodewijk (rechts) en Eric Heuvel aan het werk.

De jaarlijkse tentoonstelling van de Kunstgroep Wassenaar in De Paauw was op ons verzoek gewijd aan het thema “water en vuur”. Bovendien maakten enkele leden van de kunstgroep met oude brandweerslangen en ander materiaal een kunstwerk dat voor de Paauw op het gazon heeft gestaan.

uitleg bij het kunstwerk, gemaakt door leden van de Kunstgroep Wassenaar

In kleine kring is op 13 april in het museum een kleine presentatie opengesteld over brandweerman Tom Wijfjes, die vroeger ook veel voor het museum heeft gedaan en die de belangrijkste auteur was van het jubileumboek "Van Kerk tot Brandweerkazerne" van de Wassenaarse brandweer in 1995. Met veel hulp van zijn weduwe en van zijn dochters met foto's logboeken, voorwerpen en citaten van collega-brandweermensen is de presentatie een hommage geworden aan deze bijzondere brandweerman.

Tom Wijfjes in 2008 na inzet bij een autobrand op de Lange Kerkdam

c. evenementen

Ter gelegenheid van het 90 jarig bestaan van het museum organiseerden we begin februari een klein symposium onder het motto "Lang leve de kleine musea". Dat gebeurde met medewerking van Jan Hoekema, burgemeester van Wassenaar, Marijnke de Jong, tot eind 2013 directeur van Panorama Mesdag, Andries Ponsteen, directeur Erfgoedhuis Zuid Holland, Michel de Vos, cultuurambtenaar Gemeente Terneuzen, Geraldo Janssen, wethouder Gemeente Strijen, Belle van den Berg, directeur Streekmuseum Hoeksche Waard, Paul de Kievit, directeur Muzee Scheveningen en van coördinator Kees Plaisier.

In samenwerking met "Art Conservation" uit Vlaardingen was er op 3 maart een middag met voorlichting over het restaureren van prenten en schilderijen.

Voor leden van de Historische Vereniging Oud Wassenaar was er op 1 april een lezing over het boek van Van der Mark.

In mei verzorgde de coördinator een workshop voor museumcollega's uit de regio onder het motto "met weinig geld een succesvol museum". Dit vond plaats in het kader van een project van het Erfgoedhuis Zuid Holland en Fonds 1818.

In juni organiseerden we een bijeenkomst in de bibliotheek over de brand in de Schoolstraat van 21 juni 1986. Frans Micklinghoff haalde herinneringen op en oud politieman Piet Haasnoot vertelde over zijn ervaringen tijdens deze brand.

Na de explosie bij het nablussen in de Schoolstraat op 21 juni 1986

Ook in 2014 was er weer Museum Maandag. Een initiatief van de Bank Giro Loterij die daarmee musea stimuleert om op maandagen bejaardencentra en verzorgingscentra te bezoeken en daar een presentatie te verzorgen.

Voor scholieren van het middelbaar onderwijs organiseerden we een tekenwedstrijd. De respons was gering, maar de prijswinnende tekening was de prijs meer dan waard. De winnares was Suphamalin van Kleef met een tekening in Manga-stijl. Met dank aan de juryleden: Wierd Wagenmakers, Marina Dik en Dick den Ouden

de winnende tekening van Suphamalin van Kleef

Ter gelegenheid vanierendag was er een evenement over “de brandweer redt dieren”, met medewerking van de Wassenaarse brandweer en van manege Auber.

Ook in oktober was het museum aanwezig op de open dag van de brandweer Wassenaar met een stand.

In de bibliotheek organiseerde het museum op 29 oktober een bijeenkomst over de aardgasbus brand van twee jaar geleden. Met informatie over het rapport van de Onderzoeksraad voor de Veiligheid, met foto- en filmmateriaal en met ooggetuigen.

We waren met een stand aanwezig op de "zilveren kracht beurs" in de Warenar en zoals elk jaar hadden we een stand in De Paauw bij de bijeenkomst voor de nieuwe inwoners van Wassenaar.

De coördinator gaf een presentatie bij de British Club The Hague.

d. activiteiten voor kinderen en voor scholen

Het aantal speurtochten voor kinderen van verschillende leeftijden is in 2014 verder toegenomen.

Een bijzondere nieuwe speurtocht is de Suske en Wiske speurtocht, waarin aan de hand van afbeeldingen uit de strips vragen over voorwerpen in het museum moeten worden beantwoord. De speurtocht is uitgetoetst met leerlingen van de Herenwegschool.

Voor het onderwijs bieden we ook enkele lespakketten. En we kunnen op maat met scholen werken. Het bezoek van een schoolklas bestaat meestal uit een rondleiding, een passende speurtocht en een kennismaking met een bijzonder onderdeel van de verzameling: het springzeil.

In 2014 bood het museum regelmatig gastvrijheid voor verjaardagspartijtjes. een zeer gewaardeerd onderdeel daarvan is het passen van echte brandweerkleding en van brandweerhelmen.

In 2014 is een begin gemaakt met Engelstalige versies van de speurtochten.

Bij evenementen, in samenwerking met de brandweer, kunnen kinderen een spuitspel spelen, kennismaken met brandweerlieden en de historische en actuele voertuigen onderzoeken.

4. samenwerking

We werkten in 2014 samen met

- . de Reinwardt academie in Amsterdam (de HBO opleiding voor erfgoed-professionals): studenten oefenden in het museum met het maken van conditierapporten
- . het Nationaal Brandweermuseum in Hellevoetsluis, dat bruiklenen van ons ontving
- . de gemeente Wassenaar, bij het beheer van de tentoonstellingsruimte en de werkruimten van het museum, bij het gebruik van de zalen voor openingen en evenementen, bij de bijeenkomst voor nieuwe inwoners en bij de jaarlijkse tentoonstelling in de tuinzaal
- . de brandweer, bij evenementen
- . de Historische Vereniging Oud Wassenaer, bij de tentoonstelling in de bibliotheek en op het gebied van historische informatie
- . het gemeentearchief, uitwisseling van informatie en deskundigheid
- . de Openbare Bibliotheek, die ons onder andere gastvrijheid gunt bij bijeenkomsten voor het publiek
- . de Vrijwilligerscentrale, die ons steeds weer op het spoor zet van mogelijke nieuwe vrijwilligers

- . de Werkgroep Brandweer Historie, onderdeel van de VBB (de Vereniging van Belangstelden in het Brandweerwezen) een bron van kennis en contacten

. het NBDc (Nationaal Brandweer Documentatiecentrum), ook een schatkamer van kennis, met bruiklenen en informatie

, de Stichting Historisch Brandweermaterieel, die de Magirus uit 1931 beheert en ons het voertuig regelmatig ter beschikking stelt voor evenementen

. de Veiligheidsregio Haaglanden, die ons helpt met relatiegeschenken en met informatie

. de Vereniging van Belangstellenden in het Brandweerwezen (VBB)..die ons steunt met publiciteit en deskundigheid

. de Stichting Spuit 41 in Voorschoten, met hun voertuig bij evenementen

- . het PiT in Almere, met bruiklenen en publiciteit
- . het Instituut voor Fysieke Veiligheid, dat ons hielp bij de innovatiedag

5. zorg voor de collectie

De collectie is eigendom van de gemeente Wassenaar. De vrijwilligers van de Stichting Brandweermuseum Wassenaar zorgen voor de collectie en behartigen het museum.

Die zorg houdt in: beheer, onderhoud, registratie, ontsluiting en onderzoek.

Inmiddels wordt gestaag gewerkt aan de digitalisering en de ontsluiting van onze fotocollectie.

Ook aan de registratie van de voorwerpen wordt nu systematisch gewerkt. In beide gevallen wordt langzaam voortgang geboekt. Naar verwachting zal het invoeren van die gegevens in de computer in de tweede helft van 2015 beginnen.

Op het gebied van de fysieke omstandigheden in het museum en in het depot is vooruitgang geboekt. De gemeente Wassenaar heeft enkele ontvochtigers vervangen en de wasmachine en de droger van de gemeente zijn van de depotruimte naar een andere ruimte verplaatst.

Voor het opbergen van kleinere voorwerpen is een aantal speciale opbergbakken aangeschaft

Omdat de door ons gebruikte ruimten in het souterrain van De Paauw voor een deel niet meer voor ons doel beschikbaar konden zijn moest er een oplossing gevonden worden voor de collectie uniformen e.d.. Dankzij de genereuze medewerking van de medewerker cultuur van de Gemeente Wassenaar is daarvoor voorlopig een plek gevonden.

We hebben echter dringend behoefte aan een definitieve opslagruimte voor de textielcollectie, waar door vrijwilligers ook aan het onderhoud ervan kan worden gewerkt. Daarnaast is er ruimte nodig voor grotere voorwerpen, voor tentoonstellingsmateriaal en voor de reizende tentoonstelling.

Aan de ontsluiting van onze kennis en van de verzameling wordt onder andere gewerkt doordat de fotocollectie stap voor stap wordt opgenomen in Atlantis, het systeem van het gemeentearchief dat op het web te raadplegen is.

Met de nieuwe tekstpanelen en de aanraakschermen die eind 2014 zijn geïnstalleerd is veel meer informatie over de vaste opstelling voor het publiek toegankelijk gemaakt, bijna op alle plaatsen zowel in het Nederlands als in het Engels.

De twee historische voertuigen die in 2010 in Wassenaar zijn teruggekomen zijn nu beide in een droge ruimte gestald. De stalling van deze voertuigen, die ook tot de gemeentelijke collectie behoren is daarmee echter nog maar voorlopig geregeld. Om de voertuigen te restaureren is ruimte nodig waarin de vrijwilligers er aan kunnen werken.

een van de twee historische voertuigen, de International uit 1964, waarvoor ruimte voor stalling en restauratie noodzakelijk is

6. pers, publiciteit en sociale media

De pers is ons goed gezind. dat geldt zeker voor de lokale schrijvende pers. De Wassenaarse Krant heeft ons in 2014 verblijd met een speciale pagina over het museum..

DE WASSENAARSE KRANT

We zijn actief op Facebook en op Twitter. Wekelijks verschijnt er op Wassenaarders.nl een rubriek over het museum.

7. schenkingen \

In 2014 heeft het museum een groot aantal schenkingen gekregen, van particulieren, van brandweerkorpsen en van andere instellingen:

- . twee chemiepakken en een ademluchtcontainer.
- . een groot aantal documenten en voorwerpen van Ton Vesseur
- . drie straalpijpen
- . serviesgoed
- . een boekenlegger

- . een uniformjas, broeken, een jack en een instructieboekje
- . ademlucht apparatuur
- . een koppelstuk
- . een bijl
- . brochure Binnenlandse Zaken uit 1961
- . boekjes en een krantenartikel
- . bladmuziek van Ezra Read "Fire, Fire".
- . ansichtkaarten van de brand van het Stadhuis in Leiden op 12 februari 1929
- . foto's en een leerboek
- . een draagriem
- . een vaantje en een herinneringsbordje
- . brandweerlaarzen
- . brandweerpostzegels en een koperen herdenkingsplaatje van de Haagse brandweer

- . twee helmen, een uniformjas en een aantal knopen en badges
- . een lantaarn, een metalen emmer, schildjes

- . een ingelijste tekening
- . een helm
- . een brandblusser
- . een Amsterdamse brandmelder, een opengewerkte hydrant, foto's
- . een paar Van Bommel brandweersneakers
- . foto's, documenten en knipsels van Leunis Hollestelle (1923 - 1987).
- . foto's, documenten, medailles

8. bezoekerscijfers

Het totaal aantal bezoekers in in de afgelopen drie jaar per kwartaal en in totaal

	2011	2012	2013	2014
1 ^e kwartaal:	50	690	440	614
2 ^e kwartaal	316	608	862	703
3 ^e kwartaal	225	689	957	813
4 ^e kwartaal	386	506	634	510
Totaal	976	2493	2893	2649

In 2014 zijn buiten het museum nog 1170 mensen bereikt, vooral met de tentoonstelling in de Openbare Bibliotheek.

9. vrijwilligers

Het museum bestaat dank zij de inzet van de vrijwilligers. Betaalde krachten heeft het museum niet. De vrijwilligers vervulden in 2014 weer uiteenlopende taken: onderhoud van de vaste opstelling, timmeren en schilderen, hulp bij openingen en evenementen, rondleidingen, onderzoek, registratie van de foto collectie, voorlezen, hulp bij het maken van tentoonstellingen en evenementen, onderhoud en up-to-date houden van de website, inrichten van het depot, werk aan het archief, geven van lezingen, bezoeken van bejaardenhuizen.

Naar schatting leveren de vrijwilligers ruim 2200 uur werk per jaar voor het museum.

10. de financiën

We maken onderscheid in reguliere uitgaven en bijzondere projecten, die afzonderlijk gefinancierd moeten worden

a. De reguliere uitgaven in 2014 zijn in hoofdlijnen:

Tentoonstellingen en evenementen	€ 2440
Kantoorkosten	€ 1300
Collectie en documentatiekosten	€ 980
Overige kosten	€ 710
Totaal	€ 5430
De inkomsten:	
Gemeente Wassenaar . vergoeding	€ 3490
Giften en overige	€ 1940
Totaal	€ 5430

b. het project tekstpanelen en aanraakschermen

Voor een betere, flexibele en meer toegankelijke informatie in het museum is door Ontwerpburo Schenk uit Oud Beijerland een ontwerp gemaakt, waarin ook een aantal klein aanraakschermen zijn opgenomen.

De totale kosten hiervan waren € 12000. De Gemeente Wassenaar, het Fonds 1818, het Rabobank Stimuleringsfonds, het Van Ommeren de Voogt fonds en het ANWB fonds hebben dit project financieel mogelijk gemaakt.

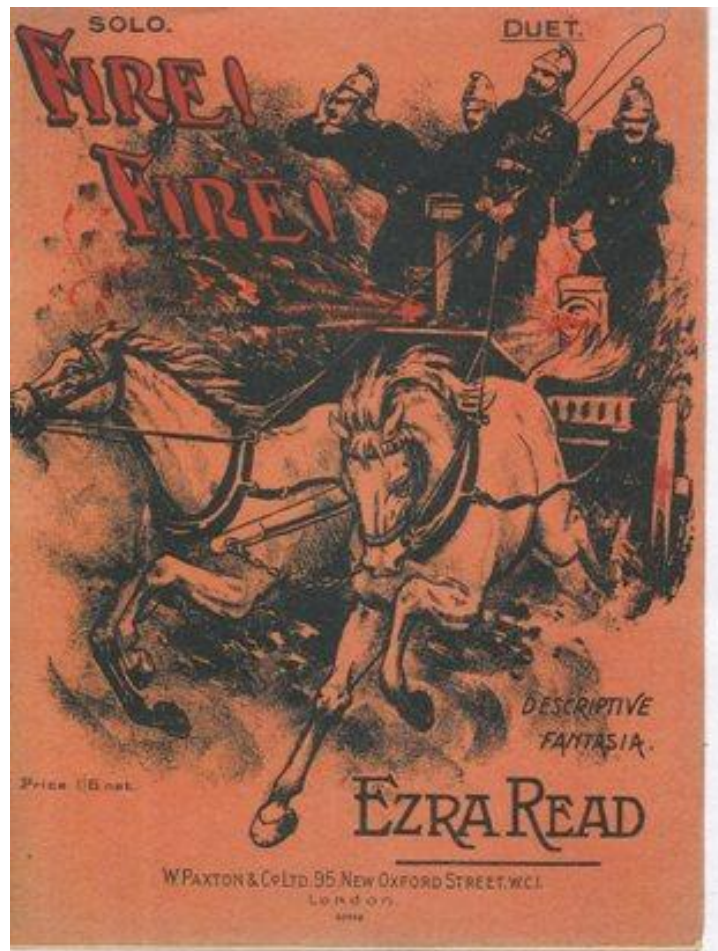

een foto van een van de aanraakschermen

Met het project zijn meteen ook bijna alle teksten zowel in het Nederlands als in het Engels op de panelen aangebracht. Dat is voor de vele Engelstaligen in onze regio van veel belang.

Het systeem van panelen en aanraakschermen is gemakkelijk aan te passen aan veranderingen, gemakkelijk uit te breiden en tijdelijk aan te vullen voor speciale tentoonstellingen of educatieve evenementen.

www.brandweermuseumwassenaar.nl / brandweermuseum@wassenaar.nl
Bezoekadres: Raadhuis De Paauw, Raadhuislaan 22, 2242 CP Wassenaar
Telefoon. 0629011009

schenking bladmuziek uit 1915

een vrijwilliger aan het werk

BRANDWEER
MUSEUM
WASSENAAR
DE VAN DER MARK COLLECTIE

geschiedenis, techniek, cultuurhistorie, het menselijk aspect

Brandweermuseum Wassenaar maakt nieuwsgierig!

foto:
Carolien
Poels